

Utdrag ur Borlänge och Falu kommuns förslag till Fördjupad översiktsplan för Runn (2021-12-15)

Några av de länkar som finns i dokumentet fungerar inte eftersom kommunerna har tagit bort förslaget från sina hemsidor under den beredning som f n (2022-02-04) pågår. Text och kartor ska dock vara fullt läsbara.

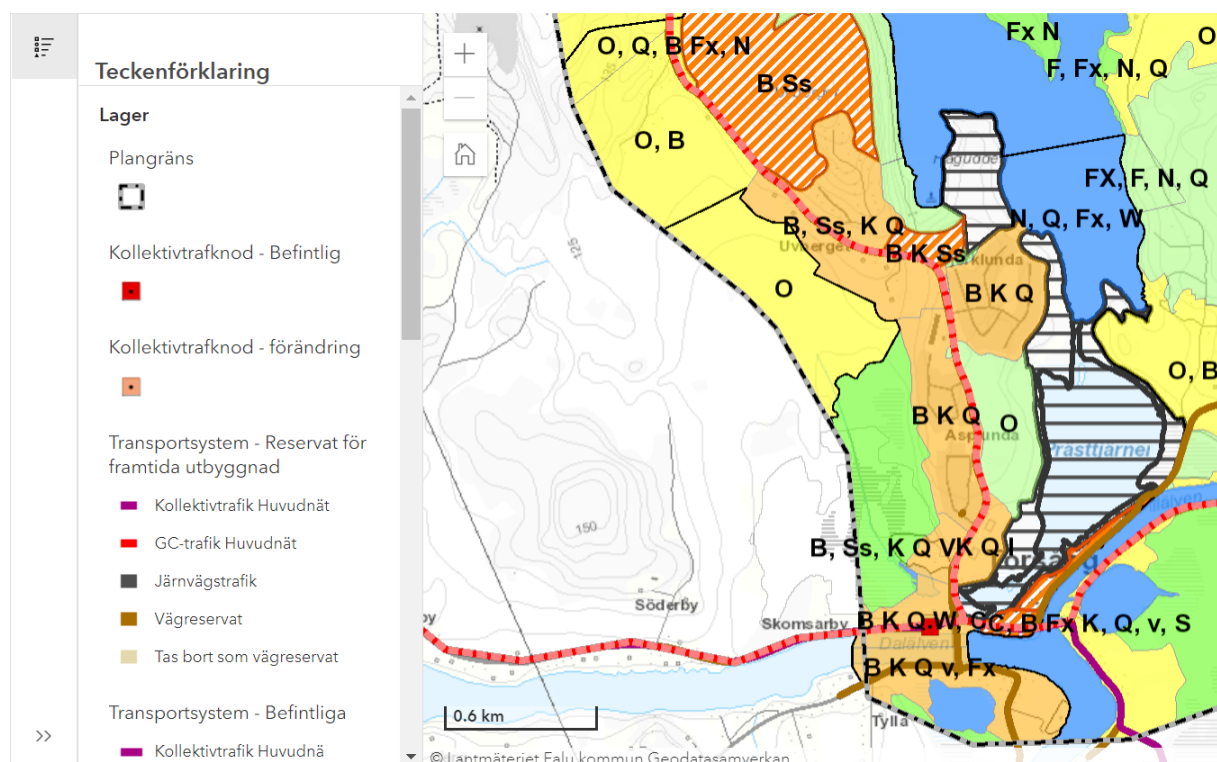
Torsång

Torsång är en serviceort där det unika kulturlandskapet och attraktiva boendemiljöer spelar en lika stor roll som friluftslivet.

Kulturmiljö och en nod för sjölivet

Serviceorten har kvalitéer som gör området både attraktivt för boende likväl ett intressant besöksmål. Två av områdets stora tillgångar är kopplingen till vattnet och att det ligger inbäddat i ett odlingslandskap med höga kulturhistoriska värden. I Torsång vill kommunen ta vara på den unika kulturmiljön, möjligheten till rekreation och friluftsliv samt bygga fler attraktiva bostäder. I Torsång har vi identifierat nya så kallade LIS-områden, [Landsbygdsutveckling i strandnära läge](#).

Områdesrekommendationer - Torsång

[Öppnakartan i nytt fönster.](#) [Länk till annan webbplats, öppnas i nytt fönster.](#)

Principer för bebyggelseutveckling

Övergripande struktur

Ny bebyggelse kan vara möjlig genom förtätning av befintliga områden eller genom komplettering i anslutning till befintlig bebyggelse och infrastruktur. Förtätning kan till exempel ske genom att stora villatomter delas upp i två delar, att byggnader som använts för verksamheter omvandlas till bostäder eller att öppna ytor bebyggs.

Utmaningen i att förtäta i Torsång är att de flesta öppna ytor redan har en användning eller är värdefulla för kulturmiljön eftersom den insprängda odlingsmarken är en viktig del av Torsångsbygdens kulturmiljövärden och landskapsbilden. Där till föreligger höga översvämningsrisker på flertalet platser vilket gör att många områden inte är lämpliga att bebygga.

Övergången mellan bebyggelse och det öppna landskapet samt utsikten mot det öppna landskapet och Ösjön är viktig att bevara. Hänsyn ska även tas till den befintliga bebyggelsens siktlinjer och utblickar.

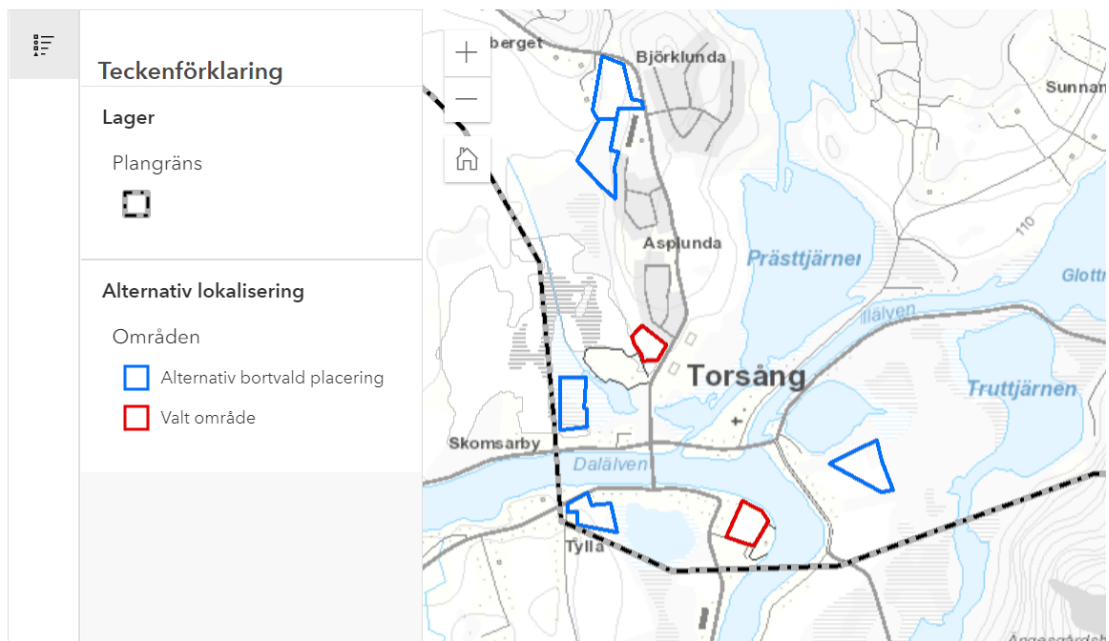
Majoriteten av ny bebyggelse ska föregås av ett detaljplanearbete.

Jordbruksmark

lanspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark ska sparsamt användas vid lokalisering av ny bebyggelse och endast om det kan anses vara ett väsentligt samhällsintresse, och där alternativ lokalisering är prövad (Läs mer under Värden och hänsyn, [anpassning till landskapet](#) och [Riksintresse Kulturmiljö](#)).

När lämpliga platser för ny bebyggelse har utretts är närheten till befintlig bebyggelse, infrastruktur och kollektivtrafikstråk av stor betydelse. Utifrån de premisserna så är tillgången till byggbar mark som inte berör jordbruksmark i Torsång begränsad. Jordbruksmark behöver därför till viss del tas i anspråk för att möjliggöra en bostadsutveckling som kan möta efterfrågan på mindre enheter av flerbostadshus. Sju alternativa områden har utretts för ny bebyggelse och två områden har ansetts lämpliga att gå vidare med.

Alternativ lokalisering

[Öppna kartan i nytt fönster.](#) [Länk till annan webbplats, öppnas i nytt fönster.](#)

Jordbruksmarken inom de två områdena har bedömts vara brukningsvärd då den ligger i anslutning till annan jordbruksmark och är av normal storlek för området. Inom det ena området planeras flerbostadshus med mellan 8-20 lgh, vilket utgör ett väsentligt samhällsintresse. Inom det andra området planeras kommunal service i form av förskola/serviceboende (55+)/flerbostadshus. Utveckling av service kan skapa arbetstillfällen över tid och är därför ett väsentligt samhällsintresse.

Grönstruktur

Möjligheten att tillskapa grönstråk och släpp mellan bebyggelsen vid förtätning och ny bebyggelse ska utredas, både för rekreativa värden och för ekologiska funktioner. Den fria passagen har utökats i området på vissa platser för att stärka Riksintresset för friluftsliv, läs mer om det under Hänsyn, [Landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS](#).

Hållbart byggande

Energieffektivt byggande och uppförande av exempelvis nollenergihus och plusenergihus ska prioriteras. Ny bebyggelse bör lokaliseras så att solljus och mikroklimat på platsen gynnar ett energieffektivt användande av byggnader. Andelen hårdgjorda ytor bör minimeras för att möjliggöra naturliga infiltrationsområden, där så är möjligt.

Nya bostadsområden

Att bygga attraktiva bostäder stärker Torsång som serviceort. Nya bostäder bör komplettera det utbud som finns i Torsång idag. En boendeform som är yteffektiv men som ändå har en villas fördelar är marklägenheter. Marklägenheter är envåningsbyggnader med bostäder som har en egen tillhörande täppa. Då de är tillgänglighetsanpassade utgör de även ett bostadsalternativ för äldre. Detta kan bidra till en rotation på bostadsmarknaden. Marklägenheter kan upplåtas både som hyreslägenheter, som bostadsrätt och som radhus med eget ägande.

Centrala Torsång

Med målpunkter som Torsånga Motormuseum, Torsånga handelsträdgård, Torsånga café, Ångbåtsbrygga, Torsånga kyrka och Torsånga hembygdsgård är de centrala delarna av Torsång inte bara en nod för sjö- och båtliv utan även ett välbesökt område av såväl kommuninvånare som turister. Dessa målpunkter ska bevaras, utvecklas och stärkas.

I Kyrkbyn föreslås att den gamla skolan renoveras och omvandlas till ett flerbostadshus. Omvandlingen omfattar endast den äldre av byggnaderna. Bevarandevärdet av skolbyggnaden är högt, med dess karakteristiska utformning och kulturhistoriska identitet. Byggnaden är värdefull som en del av det kulturhistoriska samhanget. Renoveringen måste därför ske med hänsyn till byggnadens ursprung och riksintresset för kulturmiljö. En omvandling till flerbostadshus, skapar dock förutsättningar att bevara byggnaden och samtidigt tillskapas efterfrågade bostäder. Övriga två byggnader inom skolområdet har inte något högre bevarandevärde. Båda byggnader planeras därför att rivas. Rivningen motiveras med att åtgärden bidrar till att tillgängliggöra området för allmänheten, samt att rivningen skapar siktlinjer och en öppnare landskapsbild, där Torsånga medeltidskyrka tydligt kan framträda i landskapet, som det landmärke det är. Riksintressenas syfte för kulturmiljö och friluftsliv stärks genom att öppna upp området för allmänheten och skapa tydliga siktlinjer som framhäver kyrkan.

Området är utpekade som ett LIS-område. Inom detaljplaneprocessen behöver frågor som strandskydd, översvämningsrisk, dagvatten, trafik, anpassning till gaturummet, buller med mera att utredas.

Asplunda

Ett utredningsområde för bostäder inom Asplunda pekas ut. Området är delvis detaljplanlagt och skulle kunna inrymma minst sex bostäder genom marklägenheter,

parhus eller radhus. Om icke planlagd jordbruksmark tas i anspråk ska utredning om alternativ lokalisering genomföras i detaljplaneprocessen.

Tylla - Griftegård

I östra Tylla, invid Griftegården finns ett område som anses möjligt att pröva för bostäder (8- 20 lägenheter). Området består av jordbruksmark och ligger inom riksintresse för kulturmiljövård.

Anpassning till riksintresset gällande utformning, placering och gestaltning prövas genom detaljplan.

Området är även utpekad som ett LIS-område, den fria passagen är utökad och ett släpp som möjliggör för allmänheten att ta sig till strandområdet ska säkerställas, med hänsyn till riksintresset för friluftsliv. Läs mer under hänsyn LIS-Områden.

Uvbergets by

Uvbergets by är utpekad som framtida bostadsområde i ÖP 2014, men området kommer inte att detaljplaneras inom planperioden. Förtätning i området kan därmed hanteras via förhandsbesked.

Uvberget

Området är med i ÖP, 2014, ny utbredning redovisas i kartan med förslag till förtätning med en- och tvåbostadshus. Delar av området är utpekad som LIS-område.

Inom delar av området finns inventerade naturvärden. LIS-område är utpekad längs strandkanten vid Uvberget, för att möjliggöra samlokalisering av bryggor. Strandskyddet sträcker sig fågelvägen och bostäderna på höjden kommer därmed delvis inom strandskyddat område.

Uvbergsviken

Ett LIS-område är utpekad längs Hagudden och som sträcker sig in i viken. I första hand ska området prövas för förskola och/eller annan kommunal service så som serviceboende eller 55+ boende. I andra hand ska de prövas för bostäder för andra ändamål.

Höga värden kopplat till natur- och friluftsliv finns inom delar av området. Detta ska beaktas i efterföljande planarbete, särskild vikt ska läggas på allmänhetens tillkomst till friluftsområdet Hagudden samt tillkomsten till badplatsen samt stråket nedanför Uvberget vid scoutstugan och vidare.

Ny service

Inom centrala Torsång kan det bli aktuellt att handelsbodar i mindre storlek, t.ex. cykelservice, matbodar, hantverk- och konstförsäljning kan tillkomma.

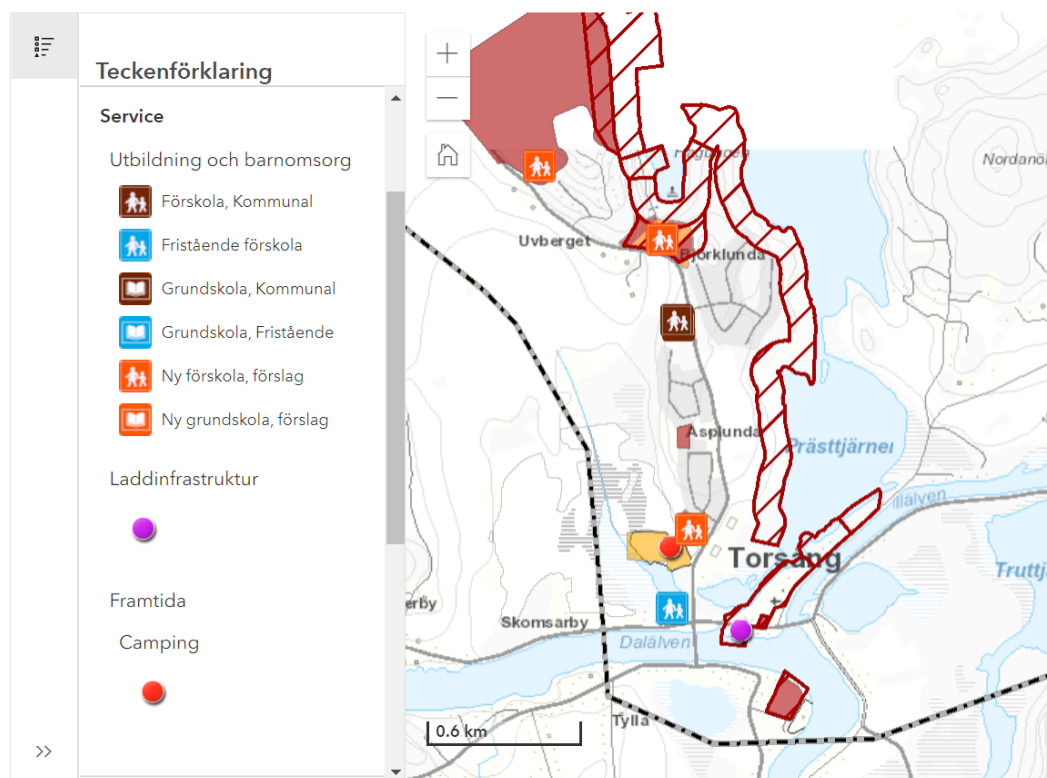
Ett utredningsområde för camping pekas ut vid den gamla skroten.

Förskola och 55 + boende

Tre lämpliga platser inom Torsång pekas ut som i första hand ska prövas för förskola och/eller annan kommunal service så som serviceboende eller 55+ boende. I andra hand ska de prövas för bostäder för andra ändamål. Ett av områdena ligger söder om Asplundas befintliga bostäder. Området består nu av jordbruksmark inom riksintresse för kulturmiljövård. Anpassning till riksintresset gällande utformning, placering och gestaltning får prövas genom detaljplan.

De andra två områdena ligger i anslutning till bostadsområdet vid Uvberget/ Uvbergsviken. Höga värden kopplat till natur- och friluftsliv finns inom delar av området. Detta ska beaktas i efterföljande planarbete, särskild vikt ska läggas på allmänhetens tillkomst till friluftsområdet Hagudden samt tillkomsten till badplatsen samt stråket nedanför Uvberget vid scoutstugan och vidare.

Bebyggelseutveckling

[Öppna kartan i nytt fönster.](#) [Länk till annan webbplats, öppnas i nytt fönster.](#)

Ny infrastruktur

I centrala Torsång skulle flera infrastrukturåtgärder kunna genomföras som gynnar besöksnäringens möjlighet att utvecklas i närområdet samt som bidrar till ett hållbart resande. Några av åtgärderna är upplåtning av mark till cykeluthyrning eller service kopplat till turismcykelleden Runn runt. Allmänna p-platser med möjlighet att vända med släp/trailer för iläggning av kanot/kajak. Och väster om Torsånga Café har en lämplig yta för ladd-infrastruktur identifierats, som möjliggör laddning av både båtar och bilar. För att möjliggöra dessa åtgärder så krävs det i de flesta fall detaljplanläggning.

Kulturmiljö - särskilda förutsättningar

Torsång ingår i ett område kallat Torsångabygden som är av riksintresse för kulturmiljövård. Riksintresset sammanfattas som länets fornlämningsrikaste bygd och ett nyckelområde för förståelse av det forntida och medeltida samhällets framväxt. Torsång har pekats ut som en hednisk kultplats och en av de äldsta socknarna i länet. Vattenvägarna med i första hand Dalälven och Lillälvens utlopp till Runn, men även Prästjärnen, Kålsjön och Kaplantjärnen är viktiga för förståelsen och helhetsupplevelsen av Torsång som förhistorisk plats. Torsång har även varit en central plats för flottning av timmer. Under nära 350 år har området spelat en stor roll för basindustrin då malm och skog skulle transporteras.

För att bibehålla motivet för riksintresset och uppleva sambanden inom riksintressemiljön och omgivande landskap är det viktigt att den naturliga inramningen av området bibehålls och att anläggningar och ny bebyggelse lokaliseras till platser som innebär minst negativ påverkan på kulturmiljön och de estetiska värdena inom området. Inom området av riksintresse är av särskilt stor vikt bevarandet av åkermarken och det öppna landskapet runt Prästjärn och på Sunnanö. Även vägarnas följsamhet till landskap och bebyggelse ska bevaras, då dessa har stora upplevelsevärden. De mest bevarandevärda byggnaderna är Torsånga kyrka, Torsånga hembygdsgård samt de gårdar som har månghussystem. Eventuella framtida åtgärder ska utföras på ett sådant sätt att det i bästa möjliga mån värnar om strukturen och de historiska kopplingar som finns inom Torsång. [Läs mer under hänsyn, Riksintressen](#)

Natur och friluftsliv -Ekosystemtjänster

Området ingår i Runns sjösystem som med sina många öar och brutna strandlinjer utgör en vacker landskapsbild och som utnyttjas mycket flitigt för olika fritidsintressen både sommar som vinter. Fritidsboende såväl som rörligt friluftsliv är omfattande runt hela Ösjön. Odlingslandskapet i sluttning mot Ösjön är småskaligt och har höga

kulturmiljövärden. Av särskild betydelse för de så kallade kulturella ekosystemtjänsterna, är badplatsen i Uvbergsviken, det öppna odlingslandskapet på Prästjorden och vandringsstråket mellan Prästtjärn och Hagudden. Stora delar av rekreationsområdet vid Hagudden och rogivande platser som vid Torsångskyrka och Griftegården i Tylla har också betydande värden. Andra värden i Torsångsbygden är exempelvis tätortsnära rekreationsområden, skolskogen i Torsång, cykelleden Runn runt, samt skidspår och skridskor på vintern. Observera att motorbåtstrafik är förbjuden vid Uvbergsvikens badplats.

Det småbrutna jordbrukslandskapet med en blandning av öppna marker och lövskogar är mycket viktigt för den biologiska mångfalden och så kallade stödjande ekosystemtjänster. Ett område av regionalt intresse är våtmarkerna kring de små sjöarna Truttjärn, Kaplanstjärn, Kålsjön och Prästtjärn som har ett högt naturvärde enligt våtmarksinventeringen i Dalarna. De är också viktiga fågellokaler. Totalt har över 220 fågelarter observerats i Torsång enligt Dalarnas Ornitologiska Förening. Det gör området till en av de platser i Dalarna där flest arter setts. Kring Prästtjärnen betas marken som ägs av kommunen sedan 20 år tillbaka. Även området med öppen odlingsmark i Flacktbäcken mellan Uvberget och Skomsarbymyrans har höga bevarandevärden.

Skomsarbymyrans är en våtmark med ett rikt fågelliv och sällsynta fjärilsarter. Våtmarksområdet hänger samman med motsvarande områden vid Prästtjärn, Truttjärn och Glöttret vilka är attraktiva rastplatser för fåglar på våren eftersom de tidigt blir isfria.

Odlingslandskapet på Prästjorden, en åkerslutning mellan Ornäsvägen och Prästtjärnen i nära anslutning till bebyggelse och fornlämningsmiljö, har högt bevarandevärde. Det förekommer dessutom värdefulla träd vid gamla prästgården samt vid hembygdsgården.

De reglerande ekosystemtjänsterna som bör framhållas är den avskärmande vegetationen mot buller från väg- och vattenburna motorfordon.

Naturreservat Natura 2000 - område Riksintresse för naturvården

De båda öarna Rostö och Nordanö ligger i Ösjön, i nära anslutning till Torsång. Öarna är skogsbevuxna och har nyttjats av människor under lång tid. Här har förekommit både skogsbruk och bete. Idag växer både granskog och lövskog på öarna och de nyttjas av det rörliga friluftslivet både sommar och vinter.

Nytt naturreservat

Området vid Hagudden och över sundet till Burgrevgården den västra sidan av Sunnanö, och vidare runt Prästtjärn inklusive Prästtjärn pekas ut som utredningsområde för bildande av ett nytt naturreservat. Området innehåller höga kultur- och naturvärden så som jordbruksmark, hag- och betesmark, strandängar och ett rikt växt och djurliv. Delar av området lämpar sig väl att utveckla och stärka som målpunkter för det rörliga friluftslivet, genom exempelvis utveckling av vandringsstråk, paddlingsleder, badbrygga och badplats. Det framtida reservatet kommer att innehålla två nya LIS-områden, som syftar att stärka det rörliga friluftslivet. Läs mer under [Värden och hänsyn, Natur och friluftsliv](#)

Den sammanvägda bedömningen av identifierade värden i området, leder till att det finns ett behov av att reglera motorbåtstrafiken i själva Prästtjärn. Motorburna båtar hänvisas i huvudsak till Lillälven som passage mellan Ösjön och Dalälven. Hastigheten vid Prästtjärn föreslås av kommunen att regleras till 1- 3 knop alternativt svallfritt. Vid in och utloppet till Lillälven föreslås en justering från dagens 5 knop till 3 knop. Detta för att minska bullerpåverkan för närboende. Regleringen av motorbåtstrafik, krävs för att långsiktigt kunna bevara och utveckla de intressen som finns på land och i vattnet. I och med att även båtarna i framtiden ersätter sina båtmotorer till eldrift, kommer detta att påverka buller och utsläpp över tid. Tillgängligheten till närliggande alternativa vattenvägar för motorbåtstrafik bedöms som mycket goda.

Bildandet av naturreservatet bidrar till mycket hög måluppfyllelse både för Riksintresset för kulturmiljö och friluftsliv. Förslaget bidrar även till att flera miljömål stärks så som god bebyggd miljö, myllrande våtmarker, levande sjöar och vattendrag, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv. En konsekvens av förslaget är att motorbåtar inte längre kan framföras oreglerat på just på denna plats, vilket kan inskränka på det enskilda intresset att framföra motorbåt. Bullret ökar för boende vid västra sidan av Lillälven. Glöttret är utpekad som ett område av kommunalt intresse, platsen besöks i huvudsak av gäss och änder efter islossningen då det öppna vattnet utgör en möjlighet för fåglarna att rasta under sin flytt norrut. Risker att en omfördelning av motorbåtstrafiken leder till någon större intressekonflikt är mycket begränsad, med anledning av att säsongen för båtlivet startar senare än då fåglarna besöker Glöttret. Ytterligare positiva konsekvenser av förslaget är att buller reduceras för både närboende vid Värsta sidan av Sunnanö, Prästtjärn och Hagudden. Strandängar av regionalt intresse skyddas och växt och djurlivet bevaras. Förslaget bidrar också till att öka möjligheten att utveckla rekreation och friluftslivet som stärker riksintresset för friluftsliv.

Nytt parkområde

I centrala Torsång planeras ett rekreations- och parkområde som sträcker sig från den idag gamla skolan i Torsång, ner mot Torsånga kyrka och vidare mot hembygdsgården, i området som omnämnt som Kyrkbyn. Området är utpekad som Landskapsutveckling i strandnära läge, LIS.

Några av de funktioner som kan ingå i området är promenadstråk längs vattnet, med viss förstärkning av strandkanten, lägningsplats för kanot samt badmöjligheter. Vidare ska ytor som inbjuder till lek (vattenlek)- och bord, bänkar inkluderas. Hög tillgänglighetsanpassning ska eftersträvas. Ett antal handelsbodar i mindre storlek kan tänkas tillkomma på platsen t.ex. matbodar, hantverk-och konstförsäljning

Genom ett bildande av ett nytt naturreservat och ett nytt parkområde tillgängliggörs och säkerställs målpunkter för friluftslivet. Naturen bevaras och åtgärder som höjer tillgängligheten innebär att besöksnäringen kan utvecklas i området.

Vad tycker du?

- Vilka två värden tycker du är viktigast att bevara eller utveckla i Torsång?
- Vad tycker du om den bebyggelseutveckling (bostäder, friluftsliv, service, verksamheter) som föreslås för Torsång?
- Finns det naturområden i Torsång som borde bevaras eller tas särskild hänsyn till?
- Finns det någon plats där du ser ett behov av att förbättra trafiksäkerheten för gående och cyklister?
- Har du andra synpunkter som rör Torsång?

[Lämna dina synpunkter här](#)

Läs mer

- [Borlänge växer](#)